

LUND UNIVERSITY

Cybersamlarnas sammansvärjning

Lindgren, Lena

Published in:
CD-ROM & Multimedia

1995

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Lindgren, L. (1995). Cybersamlarnas sammansvärjning. *CD-ROM & Multimedia*, (3), 18-20.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Cybersvamlarnas sammansvärjning

Wired-redaktören Kevin Kelly är idag inte bara den främste journalisten inom datologin, utan gäller även som en av samtidens stora tänkare. Av detta märks föga i hans nya bok *Out of control, The rise of Neo-biological civilization*.

Bättre då att gå tillbaka till en ärrad vänsterintellektuell, Régis Debray, på 60-talet själv något av en media-myrt som vapenbroder till Che Guevara i Boliviens djungler. Senare världskänd som fånge och författare till boken *Revolution i Revolutionen*.

Det sägs ofta att med den nya informationstekniken kommer gränsen mellan ordets och bildens kulturer att upplösas. Av detta märks föga i *Out of control, The rise of Neo-biological civilization*, *Wired*-redaktören Kevin Kellys nya bok. Den bärande tanken tycks vara att den artificiella världen, den av människan skapade, inom en nära framtid kommer att ha samma egenskaper som den biologiska: självreglerande anpassningsbar och kreativ. Och därmed utanför vår kontroll. Utvecklingen har bara börjat, men Kelly sammanfattar: *Control is out, out of control is in*.

Tyvärr representerar boken *Out of control* till sin egen form inget som helst nyttänkande: Inte en bild och ingen layoutmässig förnyelse gör det lättare att förstå den kommande neo-biologiska civilisationen. 500 tättryckta sidor i ett typsnitt som ser ut ungefär som de skulle gjort när *John Baskerville* skapade det i mitten av 1700-talet. Tankeinnehållet då? Nja... att Kel-

lys tankar hade kommit bättre till sin rätt i något mer multimedialt sammanhang, det märker man snart.

Konventionell läsning förutsätter fortfarande en helt annan och högre kvalitet hos det skrivna. Annars blir det för tidsödande och meningslöst – roligare då att klicka fram olika bilder och kortexter. Själv försökte jag redan i somras ta mig genom hela *Out of control*, men gav till slut upp, skyllde på värmen... Texten kunde väl inte vara så medioker och illa disponerad som jag tyckte; auktoriteter inom datavärlden som *Stewart Brand* gav ju högsta beröm, återgivet på bokomslaget.

Kevin Kelly är idag inte bara den främste journalisten inom datologin, utan gäller numera även som en av samtidens stora tänkare. Och hans nya bok påstår sätta fler etablerade paradigm i gungning per sida än någon annan bok under detta årtionde. En annan förhandsrecensent skriver att han, efter att ha läst *Out of control*, måste omvärdra allt han tidigare trott sig veta om livet och veten- skapen.

Förgäves sökte jag andra artiklar om Kellys bok. (IT-revolutionen är inte alltid så djupgående som man inbillar sig; någon internationell motsvarighet till den utmärkta katalogen *Svenska tidningsartiklar* finns inte.)

Boken borde ha fått mer uppmärksamhet, Kelly är ju också välkänd chefredaktör för tidskriften *Wired* – enligt författarpresentationen "the hottest and hippest magazine of the 1990's". Där man också får veta att han är en riktig *feedback freak*; hans adresser anges också, såväl den elektroniska som den traditionella *slow mo*-varianten (slow motion reds. ann.). Dit skriver jag och frågar om några recensioner av *Out of control* flutit in.

– Nej, men det kommer en i nästa nummer av *Wired*, svarar Kelly på nätet. Den recensionen (signerad *Charles Platt*) överträffar förhandsdömena i entusiasm och överord. Det talas bl. a. om en helt ny "förändligad och futuristisk" syn på relationen människa/teknologi och att Kelly visar "hur världen bör struktureras i det 21:a århundradet". "Och det skulle jag skriva även om Kevin Kelly inte var min chef på *Wired*", försäkrar recensenten.

Jag kan försäkra att denna recension aldrig blivit skriven om det inte hade funnits åtminstone en avvikande röst i hyllningskören till Kelly. Så fungerar nu den auktoritetssyrliga och mediapåverkade människan... Hon som enligt Kelly & Co. inte kommer att finnas kvar i den neo-biologiska kulturen, där den nya informationstekniken, lika

THE RISE OF NEO-BIOLOGICAL CIVILIZATION

OUT
OF

Control

KEVIN KELLY

tillgänglig för alla, gör oss till fria och självständiga mediakonsumenter.

Men ännu är vi inte där och till slut fann jag ändå, i New York Times den 24 juli 1994, en åsikt att dela, nämligen att Out of control är *big, broad and chatty* (stor, bredkäffad och pratsam). Uttrycket är, som alla databildade läsare anar, en parafras på en berömd uppsatstitel: *Fast, Cheap and Out of control*. *A Robot Invasion of the Solar System* av MIT-professorn Rodney Brooks. Han förekommer hos Kelly i ett av bokens centrala kapitel: *Machines with an Attitude*, där den nya biologiska eran skisseras. Eller snarare: läsaren ges en överväldigande och ostrukturerad detaljinformation om allt som rör robotframställning och "robotistics" i dagens USA. Robotarna *Allen, Tom och Jerry* är rörande och mänskliga som Frankenstein's monster, men det är ändå svårt att tro att de kommer att ge upphov till en helt ny slags civilisation. Detta tycks för övrigt nu även Kelly, feedback freak som han är, ha insett. En senare tryckt engelsk upplaga av Out of control har fått den mer blygsamma undertiteln *Biology of machines*.

Det hela blir därmed också litet tydligare: maskinen som får eget liv, av människan skapat, är ju ett återkommande tema i konst och litteratur. En dröm som nu är helt möjlig att realisera, tror Kelly. "We are as gods and might as well get good at it."

— Vi är som gudar och kan likväl lära oss att bli bra på det. Det handlar om människans urgaml behov att leka Gud, som *Mary Shelley* skrev om i romanen om Victor Frankenstein och hans monster (1820).

Författare och konstnärer kan också berätta om en sådan känsla av allmacht då ett verk är avslutat, och få eget liv. Kelly vittnar för sin del om en upplevelse av något annat slag, som starkt präglat honom.

Det var i mitten av sjuttiotalet, en dag då han arbetade med kundregistret i sitt eget ägandes postorderföretag och av en tillfällighet kopplade samman datorn med telenätet. I ett magiskt ögonblick insåg han vad detta betydde och sedan dess är han frälst. Nu prisar han de globala nätverken på ett religiöst färgat språk. Men vem vill säga mot honom på denna punkt?

Allt går som bekant bättre med ny teknologi — det må vara med elektricitet, teleteknik eller fiberoptik. Kvällstidningens pappersvariant går inte upp mot Internet-upplagan. (Bara att få upp den senare, med ett dubbeklick på den lilla pungrättan Gopher väcker förväntning...)

Ett alldagligt meddelande kan ibland få en alldelens särskild lyster på datorskärmen.

Men Kellys hängivna nyandlighet, med inslag av mild grönideologi och lite flower power, gör honom föga njutbar att läsa. "Naturen är en metafor-alstrare, det finns

livskraftiga post-industriella paradigm bakom varenda myrstack i skogen", skriver han.

Och utanför fönstret i Kellys arbetsrum surrar bina i sina kupor... Kelly tänker att nätverkens nätverk internet är som en bikupa, en levande organism, och att så borde hela samhället vara organiserat. Varför det borde vara så, eller vad det är för paradigm han finner i skogen förblir osagt. Kelly svävar ut i liknelse efter liknelse utan substans eller historiskt perspektiv. Och lyckas inte förmedla känslan av att något avgörande nytt skulle

forts. ►

vara på väg att födas, eller att IT-revolutionen kommer att förändra fördelningen av makt och inflytande, varken globalt eller lokalt.

Inte heller blir man övertygad om att det finns något som kan liknas vid biologiskt liv i maskinerna, eller att det bor en "kollektiv själ" i elektroniska näten. Att alla politiska ideologier – utom möjligens tron på att marknaden ordnar allt till det bästa – är stendöda är däremot underförstått i *Out of control*.

Vad kan då en gammal ärrad vänsterintellektuell från 60-talet idag ha att säga om makt, media och ideologi? *Régis Debray*, som debuterade redan 1967 med novellogen *Un jeune homme à la page* (En ung man i tiden) har inte tappat stinget. Men nu är det inte främst ideologierna utan mediologin, en av honom själv uppfunden term, som upptar hans tid för man veta i en aktuell intervju i *Wired*. (Inom parentes det vackraste numret hitintills; *Wired* lever upp till utmärkelsen General Excellence, tidning-

världens Oscar, för att vara "kongenial med den digitala tidsåldern")

"Från ideologi till mediologi" heter det i rubriken, och sedan följer den obligatoriska presentationen av Debray som följeslagare till *Che Guevara* i Boliviens djunglar; senare tillfångatagen och under några år världskänd fånge i Camiri.

Debray är Kellys motsats i allt – precis, klar och elegant – och detta förmedlas också i samtalet. Men inte heller Debray saknar känsla för vad som ligger i tiden. På samma sätt som man bevarar mångfald och artrikedom i naturen (biodiversity), säger han, måste vi bekämpa tendenserna till monokultur i medierna, där innehållet i de globala näten verken tenderar att bli alltmer likriktat. Debray menar också att det är viktigt att det skapas en synes mellan teknologi och kultur. Det finns nämligen fortfarande en skillnad i kvalitet mellan kommersiella produkter och olika konstnärliga uttrycksformer. Och de senare tror han kommer att mer och mer för-

svinna från mediemarknaden, eftersom de inte har en given målgrupp av konsumenter, utan alltid måste skapa en egen publik.

Efter att ha läst både Debray (bl. a. *Manifeste m'diologique*, 1994) och Kelly är det äntligen läsarens tur att komma fram till en ny insikt: Syntesen mellan teknologi och kultur, media och nyskapande konst eller samhällstänkande, är naturligtvis inte att vänta från någon av deras generation (40- respektive 50-talist). Båda är antagligen alltför mycket barn av sin egen tid, och därför redan en smula passés.

Out of Control är en CD-ROM i bokform, men även om det omvänt förhållandet hade varit mer spänande innehåller den ändå en mängd initierad information och en utmärkt kommenterad litteraturlista.

Av Lena Lingren
Universitetslärare i Stockholm,
Lund och Paris,